

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף ל

למדנו במשנה שלולב הגזול פסול. הגמרא דייקה שהוא פסול גם בשאר ימי החג, אפילו שמצות נטילת לולב בהם היא רק מדרבנן. השאלה היא מה הטעם שהוא פסול?

שנאמר 'והבאתם גזול': נאמר "וְהִבֵּאתֶם גְּזוּל וְאֶת הַפֶּסַח וְאֶת הַחֹלֶה וְהִבֵּאתֶם אֶת הַמִּנְחָה - הָאֶרְצָה אוֹתָהּ מִיְדְּכֶם אָמַר ה'?" הפסוק משווה גזול - לפיסח, כמו שקרבן פיסח אין לו תקנה כך גם גזול.

יאוש: ישנם שני מצבים בגזול: 1. לפני שהתייאשו הבעלים מלהשיב לעצמם את הגזילה – אז הקרבן עדיין שייך לבעליו ולא לגזלן. 2. לאחר שהתייאשו הבעלים – אז קנה הגזלן את הבהמה ב'יאוש'.

כאמור לקרבן גזול אין תקנה, דהיינו שגם לאחר יאוש הוא פסול. סיבת הדבר מפני שאי אפשר לעשות 'מצוה הבאה באה עבירה'. מכאן גם לעניננו בלולב הגזול, הפסול שלו בגלל 'מצוה הבאה בעבירה' ולכן גם בשאר הימים שחייב הנטילה מדרבנן הוא פסול.

ופליגא דרבי יצחק: מה שאמרנו עד עכשיו חולק על רבי יצחק הסובר שבשאר ימי החג יוצאים בלולב גזול כמו שיוצאים בלולב שאול, מכיון שכל הפסול של לולב הגזול הוא רק משום 'ולקחתם לכם' – 'משלכם' ופסול זה הוא רק ביום הראשון שהוא מדאורייתא. ולדעתו 'מצוה הבאה בעבירה' אינה פסולה במצוות דרבנן (תוס').

מתיב רב נחמן בר יצחק (על רבי יצחק): מדברי משנתנו מדוייק שרק לולב 'גזול' פסול, אבל לולב 'שאול' כשר. דבר זה אפשרי רק מיום טוב שני והלאה – נמצא שהדין שנאמר במשנה שלולב גזול פסול הוא אפילו ביום טוב שני, ובהכרח משום 'מצוה בהאה בעבירה'?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אמר רבא: אין לדייק מהמשנה שלולב שאול כשר, אלא המשנה נקטה דווקא גזול מפני החידוש שיש בו. כי לולב 'גזול' נגזל מבעליו בפניו (שלא כמו 'גנוב' שהוא שלא בפניו), משום כך היה מקום לחשוב שאין צורך לשמוע בפירוש מהבעלים שהוא התייאש מהלולב, כי בודאי שהוא התייאש. קמ"ל המשנה שיתכן שהבעלים לא מתייאשים ועדיין מנסים למצוא דרך להחזיר לעצמם את הגזילה.

אמר להו רב הונא להנהו אוונכרי (=סוחרים): רב הונא סובר שיאוש לבדו אינו קונה אלא רק בתוספת 'שינוי רשות'=(בעלות). ולכן אמר לסוחרים כשאתם קונים את ההדס מבעלי הקרקעות הגויים, אל תחתכו אתם את הדסים מהקרקע אלא הגויים יחתכו. מכיון שיש לחשוש שהם גזלו את הקרקע מיהודים, וישנה הלכה ש'קרקע אינה נגזלת', ואם כן כשתחתכו את ההדסים מהקרקע יוצרו כאן שתי בעיות: א. בפעולה זו תגזלו אותם מבעליהם האמיתיים – ואז תהיה זו 'מצוה הבאה בעבירה'. ב. מלבד הגזילה (הבאה עם יאוש) הרי צריך גם שינוי רשות. ולכן שהגויים יחתכו את ההדסים ואח"כ יעבירו אותם לרשותכם.

סוף סוף כי גזו אוונכרי: הרי גם אם הסוחרים יגזו את ההדסים, הם מוכרים אותם אחר כך בשוק ויש כאן שינוי רשות, ומאיך אין כאן 'מצוה הבאה בעבירה' כי הקונים לא עברו שום עבירה כשקנו את ההדסים?

הגמרא מתרצת שמדובר על ההדסים שהסוחרים לוקחים לעצמם.

וליקניוה בשינוי מעשה: ישנה עוד אפשרות לקנות גזילה – ביאוש ו'שינוי מעשה'. ומכיון שאוגד את הלולב ההדסים והערבה יחד יש כאן 'שינוי מעשה' לכאורה?

וליקניוה בשינוי השם: ישנה עוד אפשרות לקנות גזילה – ביאוש ו'שינוי השם'. שהרי בתחילה קוראים להדסים 'הדסים', ולאחר שאוגדים אותם למצוות לולב קוראים להם 'הושענא' (על שם אמירת ה'הושענא-נא' איתם)?

הגמרא מתרצת שכל השנה רגילים לקרוא להדסים 'הושענא' בעקבות מצוותם בחג הסוכות.